

Desubstantivní substantiva -MODIFIKACE

- Jména zdrobnělá (deminutiva) a lichotivá (meliorativa)
- Jména zhrubělá (augmentativa)
- Jména mazlivá, domácí (hypokoristika)
- Jména hromadná a jména jednotlivin
- Jména přechýlená
- Jména mláďat
- Předponové modifikace

1. Příponou *-ek* se v češtině tvoří deminutiva. Tento derivační prostředek plní ovšem mnoho jiných funkcí (polyfunkčnost derivačních prostředků). Pozorujte slova končící na *-ek* a uveďte, které další třídy jsou zastoupeny.
2. V kterých případech jde o FORMÁLNÍ DEMINUTIVA?
3. V kterých případech jde o VÝZNAMOVÉ SPECIFIKACE?

výsledek
začátek
prostředek
snímek
prvek
kousek
zbytek
článek
počátek
důsledek
pořádek
požadavek
obrázek
mozek
zámek
nedostatek
majetek
výrobek
pozemek
František
celek
fanoušek
účinek
pátek
úsek

spánek
zážitek
následek
nábytek
příspěvek
lístek
svědek
dárek
písek
tatínek
vzorek
svátek
stolek
poplatek
čtvrtek

4. Vytvořte maximální počet deminutiv od svého vlastního (křestního) jména (v případě, že vaše jméno má protějšek mužský/ženský, vytvořte maximum hypokoristik i od tohoto protějšku).
5. Jména zhrubělá (augmentativa) a pejorativa (opak meliorativ) jsou početně mnohem méně zastoupena než deminutiva. Důvod?
6. Kolektiva se v češtině tvoří příponou *-stvo* s variantou *-ctvo*. Čím se řídí distribuce?

ministerstvo
mužstvo
družstvo
zastupitelstvo
lidstvo
obyvatelstvo
představenstvo
včelstvo
společenstvo
obecenstvo
služebnictvo
božstvo
bratrstvo
letectvo
námořnictvo
potomstvo
svalstvo
svinstvo
veličenstvo
předsednictvo
osazenstvo
šatstvo

dělostřelectvo
příbuzenstvo
ptactvo
rytířstvo
lodstvo
lordstvo
panstvo
zvěřstvo
duchovenstvo
žactvo
tovaryšstvo
rostlinstvo
jezdectvo
četnictvo
zvířectvo
členstvo
tvorstvo
měšťanstvo

7. Přechylování je v češtině velmi obvyklé. Vyjmenujte typy přechýlených jmen. Znáte nějaká slovtvorná synonyma v rámci kategorie přechylování? Existují substantiva homonymní s přechýlenými substantivy? Znáte nějaké příklady, kdy je primární femininum a odvozené maskulinum (jména zvířat/osob)?
8. Slovtvorné přechylování (*lev/lvice*) a tvoření názvů mlád'at (*lvíče*) je obvyklé. Nicméně existují i případy i lexikální dvojice/ trojice, které pojmenovávají osoby/zvířata opačného pohlaví a jejich mlád'ata. Uveď příklady.
9. Konverzí ke vzoru *kuře* se v češtině tvoří především jména mlád'at od pojmenování dospělých jedinců, většinou zvířat. Existují i pojmenování osob? Jaké další významy (kromě modifikace příznaku dospělý × nedospělý jedinec) se vyskytují?

zvíře
děvče
rajče
mládě
dvojče
prase
karate
vnouče
kuře
klíště
kníže
štěně
batole
tele
kotě
lvíče

sele
morče
koště
trojče
varle
medvidě
poupě
kúzle
jehně
ptáče
hříbě
pravnouče
vlče
čtyřče
nemluvně
mrně
novorozeně
saranče
káně
hrabě
paterče
doupě
páže
srnče
house
šuple
dobytče
baganče
čápě
dráče
slůně
čuně
pimprle
holoubě
šprt'ouchle
vicerče
lišče
tygře
pachole
paraple
práče
kachně
káče
vole
pískle
šesterče

Světovým dětským pěveckým sborem Bambini di Praga otřásá v samých základech obrovský sexuální skandál ! Sbormistra Bohumila Kulínského (45) totiž policie obvinila z dlouhodobého pohlavního zneužívání malých sboristek ! Tři dny před pečlivě připravovaným turné po Japonsku ho strčili do vazby . Třicet " bambíňat " tak včera dopoledne odlétalo do Asie jen pod vedením dirigentovy matky a s pořádným zmatkem na duši .

Dismanův soubor má řídit manažer Spor o „ dismančata “ – Český rozhlas vyvolal bouři rozhodnutím reorganizovat slavný soubor Existence Dismanova rozhlasového dětského souboru , který letos vstupuje do 80 . sezony , je ohrožena .

*S úsměvem jde všechno líp (Dětský divadelní soubor **Tyršata** při Divadle Tyrš , Lány)*

10. Pokus se nahradit předponové modifikace předponovými modifikacemi přejatými a naopak:

podřízenost, podsystém, superobr, supervizor, pseudonym, pavěda, arcidílo, kontradikce, kontrašpionáž, soustředění, komponenta, bezbožec, export, dovoz, prototyp.